

Вишиванка — дзеркало народної душі

Мета: ознайомити учнів з традиціями рідного краю; розширити уявлення про вишиванку, як вид мистецтва, про її значення у житті українців; виховувати любов до національних традицій, до краси і гармонії навколишнього світу; повагу до старшого покоління, шанобливе ставлення до людей праці; почуття національної гордості; сприяти розвитку естетичного смаку та творчого мислення.

Українська вишивка - це «молитва без слів»,
а сама вишиванка – це є оберіг людини.

Пісня «Вишиванка»

Учень. Уклін вам, добрі люди,
Хто завітав на наше свято,
Хто хоче притулитись
До щирості й краси.

Учень. Ми сьогодні раді вітати всіх, хто любить нашу неньку Україну, хто гордий тим, що народився українцем, всіх, кому дорогі прадідівські традиції.

Учень. Із знання свого родоводу, історії рідного краю починається людина. Мамина пісня, батькова хата, дідусева казка, бабусина вишиванка, добре слово сусіда, незамулена криниця, з якої пив воду мандрівник – все це родовідна пам'ять, наша історія, наші символи.

Учень. Ми живемо з вами в Україні, чудовому і багатому краї. У нас чарівна природа, казкові ліси і загадкові поля, безмежні степи, сині моря, повноводні ріки, цілющі джерела, родючі ґрунти — це наша матінка Земля. Вона жива, вона промовляє до нас живими квітами, повіває прохолодою легкого вітру, співає нам щирі пісні про свою любов до людей, шепоче ніжні слова... Вона жива!

Учень. Із давніх-давен наші предки знали про це і глибоко шанували ясне Сонце, живу Землю, рідну Матір, святу Березину, вічне Дерево життя. Адже це все, без чого вони не уявляли свого буття і тому ставились з глибокою пошаною до першооснов усього суцього.

Учень. Люди любили і шанували все це і вірили, що без цього не було б самого життя, тому складали казки і легенди, повір'я і думи. І, найголовніше, свою любов

наші предки висловлювали в чарівних природних візерунках, якими прикрашали свій одяг, взуття, помешкання, бо здавна в благородній душі українця жила краса і любов до всього земного.

Учень. Вишита сорочка – один із символів нашої країни. Наділена великою силою, вона здатна творити дива. Кажуть, вишиванки навіть мають свої енергетичні поля... Геродот повідав світові, що скіфи ходили саме у вишиванках. Сорочки, вишиті спеціальними символами, носили козаки-характерники. Чумаки довіряли прання своєї сорочки лише одній-єдиній дівчині. А воїни УПА носили з собою чорні вишиванки на випадок раптової смерті. То що ж за сила криється у тих вишиванках? І що насправді означає вислів «народитися у сорочці»?

Плач немовляти

Учень. З народженням немовляти приходила в родину і нова радість і для нього теж обов'язково вишивалась сорочка, яка повинна була оберігати дитину, адже у символічних візерунках заковані були дата народження, ім'я малечі, побажання здоров'я та щастя. Вишиваючи сорочку дитині, мати вкладала у свою працю все тепло душі, замовляла візерунком щасливу долю своєї кровиночки.

Учениця. Мені бабуся розповідала, що першу сорочечку дитині шили з крижми, відрізу полотна, в якому було немовля охрещене.

Учень. Так, і цю сорочечку обов'язково коло пазушки вишивали синім шовчиком кілька хрестиків – на чисте, щасливе життя.

Учень. Перші сорочки називали льолями. На льолі по долині вишивали білими нитками ялини, щоб дитя добре росло, силу мало. Льолю не можна було підперізувати, щоб не боліло всередині. Льоля ніколи не мала комірця, щоб не була роздвоєна дорога.

Виходять діти.

1. Україно моя мила, Україно,
Моя рідна земле, матінка єдина.
Твої роси моє личко умивають,
Твої вітри мої коси розплітають,
Твої діти рідну землю

Вишиванками прославляють.

2. Україно, одягни вишиванку,
Пригадай, як колись було.

Її гордо носило місто,
І пишалось кожне село.

3. Україно, носи вишиванку,
В будні і свята носи.
Бо ніде не знайдеш більше в світі
Неповторної диво краси.

4. Вишиванка – символ Батьківщини,
Дзеркало народної душі,
В колисанці купані хвилини,
Світло і тривоги у вірші.

5. Вишиванка – дитинча кирпате,
Що квітки звиває в перепліт,
Материнські ласки, усміх тата,
Прадідів пророчий заповіт.

6. Вишиванка – писанка чудова,
Звізда ясна, співи та вертеп.
Вишита сльозою рідна мова,
Думами дорога через степ.

7. Моя вишиванко, червона калино,
Ти символ Вітчизни з прадавніх віків.
Моя вишиванка – душа України
І зірка яскрава для дочок – синів.

Дівчинка. Ой, подруженьки – дівчата!

Біжимо скоріш до хати.

Треба там усе прибрати.

Хлопців будем зустрічати.

Під музику до залу « заїжджають» хлопці на «конях»

1 хлопчик: Тпру! Мій коню, зупинись!

Та навколо повернись!

Подивись, які дівчата.

Всі красиві та завзяті!

2 хлопчик: Зараз злізу я з коня.

Хай узнають, який я!

До дівчаток підійду

Та гуляти запрошу.

3 хлопчик: Виходьте дівчата до нас погуляти

Ми хочемо з вами разом потанцювати

Танець

Учень. Мабуть, ніколи ми не зможемо довідатись, хто і коли вперше здогадався втілити в узорний мотив красу рідної природи, свої переживання та відчуття.

Учень. Про вишивку згадується у Біблії і «Ілліаді» Гомера. Нею, за свідченням Геродота, був прикрашений одяг скіфів. Дар вишивання греки пов'язували з ім'ям мудрої богині Афіни.

Учень. У часи Київської Русі мистецтво художньої вишивки дуже високо цінувалося. Сестра Володимира Мономаха Анна організувала в Києві в Андріївському монастирі школу, де молоді дівчата вчилися вишивати золотом і сріблом.

Учень. Вісім віків живуть легенди про незвичної краси посаг, яким здивувала Францію донька Ярослава Мудрого. Не перед парчевими шатами завмирили вибагливі французи, а перед вишиванками нареченої.

Учень. Споконвіку українські жінки та чоловіки шанували одяг, а особливо вишиту сорочку. Бо вірили, що вона захищає людину від усього злого.

Вважається, що сорочка, яка прилягає до тіла, є провідником магічної сили, яка є у людині. А водночас – це і оберіг, бо вона захищала не тільки тіло від хвороб, але й душу від злих духів. Традиційно в Україні сорочку вишивала мати для сина чи доньки, вкладаючи у цей виріб свою любов, думи, мрії і світлі надії, щоб ішли сини у складну дорогу життя з маминим благословенням сміливими і сильними, мужніми і відважними, справжніми українцями.

Учень. Вишивка на плечах, особливо в чоловічому одязі, додавала сили і захищала від ворогів. Козаки кодували у вишивці військові таємниці: кількість і склад війська.

Учень. Українці, які у післявоєнні роки поверталися з концтаборів, розповідали дивовижні історії. Про те, як наші дівчата рятувались від загибелі у тюрмі, просто одягнувши рідну вишиванку.

Учень. Процес народження сорочки був довгим і трудомістким. Про це прекрасно мовить Лілія Загоруйко в поезії “Народження сорочки”.

Нечутно ступає вже вечір чорнявий
Од лиску сніжинок спалахує вишня
Он прясти сідає бабуся на лаві,
І серце торкається лагідна пісня
(дівч. тихенько співають “При долині кущ калини”)
Ось човник лежав в такт пісні початій
Сувої полотен лежать сіруваті
Як тільки роса висихала на квітах,
З бабусею йшли ми полотна білити
І сонце їх пестить палкими долонями,

А вітер цілує устами прозорими
Ще й блискітки хвилі на них осідають,
За тиждень сувої біліють, аж сяють
Вже вітер осінній колише калину
Чекаю пісень, що до мене прилинуть
Бабуся сорочку сідає кроїти,
А там забувають небачені квіти
На ній оживають прадавні веснянки
І спів чорнобривців, ромашок зітхання
Та промені перші калинових ранків,
І лебедя клич про самотнє смеркання
То ж я зберігаю сорочку і досі
Милуюся, які чепурні ці віночки
Вдихну її запах, чолом притулюся
Гаптована ж сонцем і серцем бабусі

Пісня «Бабусина вишиванка»

Учень. Оздоблення одягу, зокрема вишивання сорочок, - це багатюща культура, що в кожній місцевості мала самобутні форми. Навіть в одному селі важко знайти дві однакові сорочки: кожна жінка застосовувала власну фантазію

Учень. Наші пращури вважали, що сорочка має чарівну силу, захищає від ворогів, тобто сорочка була оберегом. А тому з нею пов'язані повір'я, про неї народ складав приповідки. У народі існувало таке повір'я, що починати шити сорочку можна лише у чоловічий день, краще у четвер, бо, як почнеш у середу, вона негарна буде. Не можна вузол на вишиванці лишати, тоді сорочка довго носитиметься.

Учень. Українські вишиванки... Разом з нашими земляками помандрували вони далеко за океани і моря, Там вони зберігаються як дорогоцінні реліквії, нагадуючи рідну сторону. Про це і говориться в пісні “Виший мені, мамо, сорочку”, яка присвячена 100-річчю еміграції українців за океан.

Пісня “Виший мені, мамо, сорочку”

Учень. Сорочці наші пращури поклонялися як чарівній силі, як оберегу. Кажуть було так. В Токію, під час одного з концертів української капели бандуристів, слухачів зібралося чимало. Але виступ сприймали стримано. Тоді відомий японський композитор Гоо Кітагава, котрий вів концерт, пішов за лаштунки, надягнув вишиту сорочку й знову вийшов на сцену. Присутні встали. Наша вишиванка справила магічну дію.

Учень. Виявляється, вишиванка має таке потужне енергетичне поле, що його навіть можна зафіксувати спеціальними приладами. У 2012 році наукові працівники Національного музею народної культури Івана Гончара, що у Києві, здійснили незвичайний дослід. "Ми вивчали, як народний одяг впливає на енергетику людини. Коли ми робили зйомку аури в звичайних футболках і джинсах, а через 15 хвилин у народному одязі, енергетичне поле збільшилось у два рази, - розповідає заступник директора з науково-фондової роботи Юрій Мельничук. – Народний одяг посилює ауру. Особливо якщо він повністю рукотворний, тобто, з домотканого полотна.

Учень. Ми повинні пам'ятати, що народна вишивка – це мистецтво, яке постійно розвивається. Це величезне багатство, створене протягом віків тисячами безіменних талановитих народних майстринь.

Учень. Наш Добропільщина славиться майстринями-вишивальницями. Це відомі на весь район і поза його межами Новіцькаяка вишиває рушники свого краю. Її вишиття — глибоко традиційне, кожна композиція осмислена, неповторна.

Це - Злидниченко Тамара Іванівна — майстриня традиційної народної вишивки, знавець орнаментів, автор кропітких та неперевершених рушників та сорочок.

Блашнікова Олена Федорівна — майстриня-вишивальниця з Шилівки. Вже більш як 15 років вона залишається вірною своїй любові до рукотворної краси. Її роботи постійно експонуються на сільських, районних, обласних та міжрегіональних виставках народної творчості. Вишиває українські сорочки, сучасні етнокостюми та рушники. Освоїла багато технік: від традиційних до сучасних. Переважають

роботи, виконані хрестиком, а також бісером та стрічками. Олена Федорівна сказала, що вишиваний одяг – це стан душі, тому створює і створює нові образи.

Розповіді майстринь

Учень. Вишивка-це рукотворна молитва, це талант перетворювати буденні речі на сонячний еліксир життя. Погляньмо на вишиванки, які ми сьогодні зібрали на нашій виставці, і побачмо в них не тільки творіння людських рук людських, а й життя минулих поколінь, його історію.

Учень. У XIX столітті Іван Франко почав носити вишиванку з піджаком, привертаючи увагу незвичайним поєднанням і зробивши його популярним. Сучасники згадували: "Де б він не з'являвся, неодмінно привертав увагу своїм піджаком та вишиваною сорочкою поміж пишних комірців та краваток". Саме у такому вигляді письменник зображений на 20-гривневій купюрі.

Учень. У 1876 році Олена Пчілка видала альбом українських вишиванок, після чого в Європі почався бум української вишивки, а в самій Україні почалися перші наукові вивчення цього національного одягу

Учень. Вишиванка кожного регіону – унікальна. Кожен регіон України має свої особливості вишиванок. Одним з найоригінальніших видів вишиванок вважають борщівську. Її особливість полягає в тому, що вона рясно розшита чорними нитками. Розповідають, що колись турки і татари знищили практично всіх місцевих чоловіків, тому жінки впродовж кількох поколінь вдягали саме такі сорочки. А у борщівському храмі знаходиться унікальна ікона, на якій зображена Марія, одягнута саме у таку вишиванку.

Учень. Найпоширенішою, як у давнину, так і в нинішній час, є біла вишиванка. Саме на ній найкраще видно кожен хрестик та кропітку роботу майстрині. Саме на білій вишитій сорочці найбільш вдало виглядають яскраві, кольорові візерунки. Одягали такі сорочки і в свята, і в будні. Але існують вишиті сорочки і з тканини чорного кольору. Одним цей колір не подобається, вони вважають його символом печалі, інші сприймають його як данина моді, новий сучасний варіант вишиванки. Однак такі сорочки існували і раніше в українському одязі. Вони мають свій символічний зміст

Учень. Чорний колір деякі люди пов'язують з сумом і навіть зі смертю. Але це зовсім не так. Насправді він є символом землі, мудрості, знання і багатства. Батько передавав чорну сорочку синові, щоб передати йому свій досвід і накопичені знання, які ввібрала в себе чорна тканина вишиванки.

Учень. Легенда говорить про те, що в Борщівському краї кілька років панувала посуха, рослини гинули. Люди молилися, освячували в криницях воду, а Господь все одно не давав дощу. І от одній старій жінці наснився сон: стоїть на березі річки Божа Матір і зашиває полотно чорними нитками, візерунки – багаті, до них додано жовті, червоні, зелені квіточки. Пречиста Діва каже жінці: "Якщо закінчу вишивати і змахну вишивкою, скропить дощ землю і зацвітуть на ній жита і квіти". Прокинулася жінка, обміркувала сон і звернулася до односельчанок: "А давайте допоможемо Матері Божій у вишиванні. Вона землю нашу і рослинність на ній вишивала". І взялися жінки за чорне вишивання... День і ніч працювали. Потім подягали сорочки, вийшли на подвір'я біля церкви. Піднявши руки вгору, почали просити Господа, аби послав на землю дощ. І сталося диво: вночі була злива. Відтоді вже не було у краї таких засушливих років. А чорні сорочки – як данина матері-землі – стали не лише сімейними реліквіями, але й оберегами.

Учень. Сорочки чорного кольору дуже любили українські повстанці під час другої світової війни. Чорний колір сорочки має значно кращі маскувальні властивості, ніж білий. Таким чином, чорна вишиванка рятувала вояка і підтримувала їх морально. Вони навіть склали пісню, присвячену чорній вишиванці.

Пісня про чорну вишиванку

Учень. Зараз – особливий час. Ми звертаємося до джерел народної творчості, до народних традицій. І як радісно усвідомлювати, що народна традиція не зникає, а набирає обертів, популярності, стає актуальною і підсилюється сучасними формами одягу, новими узорами, взятими людьми все з тої живої Землі-матінки, з рідної природи.

Учень. Орнаменти, якими прикрашають вишиванки, стали настільки популярними, що тепер ними оздоблюють не тільки сорочки! Останнім часом в українців з'явився новий тренд – автовишиванка. Автомобілісти прикрашають свої

транспортні засоби спеціальними наліпками. Замовлення на автовішиванки надходять і з інших країн: Німеччини, Австралії, Нової Зеландії!

Учень. Традиційні орнаменти почали наносити вже й на тіло. Патріотичні татуювання сьогодні стали трендом №1 серед української молоді. Хтось вважає це неймовірно вдалим варіантом для такого рішення, а хтось називає безглуздістю. Що ж, смаки у всіх різні. Та якщо вже говорити про татуювання, погодьтеся: такий малюнок виглядає куди краще і змістовніше, ніж незрозумілі фрази.

Учень. Українці люблять встановлювати рекорди у вишиванках. Найбільша кількість людей у вишиванках, яка зібралась в одному місці, була зареєстрована у 2011 році у місті Рівне. У День Незалежності на центральний майдан міста прийшло 6570 людей у вишиванках. Цю цифру зафіксовано у Книзі рекордів України.

Учень. Сьогодні в Україні є День вишиванки. Його традиційно святкують у третій четвер травня. Цей день не передбачає особливої помпезності, хоча має надзвичайно глибокий контекст. Вперше День вишиванки відзначали 2006-го. Того року у вишиванки вдяглися студенти та викладачі Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. Тепер це свято поширене у 60 країнах світу.

Учень. Українці завжди пишалися своїм вишитим одягом, вигадливі візерунки якого несли в собі глибокий філософський зміст. На вишиванку по-іншому подивився цілий світ. Подивився і... закохався! Тож тепер наші національні мотиви чітко прослідковуються в колекціях відомих модельєрів.

Учень. Українська вишиванка стала визнаним брендом. Марія Яремчук дуже любить носити вишиванки та стверджує, що вона народилася в цьому вбранні. Співачка ділиться, що саме в такому предметі одягу її душа по-справжньому співає.

Ольга Сумська часто з'являється в етнічних нарядах. У актриси вже ціла колекція вишиванок, серед яких є і майже музейні експонати.

Співачка Злата Огневич дуже любить вишиванки дизайнера Віти Кін. Артистка стверджує, що навіть під час подорожей її зупиняють зарубіжні модниці і цікавляться, де вона взяла такий стильний наряд.

Учень. Нині вишиванка переживає піднесення і відродження, адже українці згуртувалися так, як ніколи, з любов'ю підтримуючи власні традиції. Навіть голлівудські красуні залюбки одягають ніжну вишиту вдяганку. Знаменитості з усього світу мають вишиванку в своєму гардеробі: Кейт Мосс, Холлі Беррі, Кетті Холмс, Міла Йовович, Лана Дель Рей, Міла Куніс, Дженіфер Лопес. Однак зіркові чоловіки також полюбляють вишиті сорочки, наприклад Джекі Чан, Майк Тайсон, Ектор Браво та інші. Тепер носити вишиванку стало не тільки патріотично, а й модно та ексклюзивно.

Учень. У наш час вишиванки виготовляються з різних тканин і в різній техніці виконання. Крім вишивки хрестиком або гладдю, візерунки на вишиванках розшиваються бісером. Такий варіант підходить в першу чергу для жіночої вишиванки. Візерунок виглядає об'ємним....

Учень. Американський модний журнал про моду Vogue назвав українську вишиванку модною. Справжній фурор на світових подіумах зчинила колекція вишиванок української дизайнерки Віти Кін. Такі сорочки носить й перша леді України Марина Порошенко.

Учень. Нашою нацією захоплюються і іноземці з інших континентів. Австралійський художник Гвідован Хелтен у Києві на фасаді 18-поверхового будинку намалював “дівчину у вишиванці”. Цікаво, що це найбільший твір митця у всій Європі.

Учень. Коко Шанель говорила, що найкращим вбранням для жінки є чорне маленьке плаття. Вона просто не бачила українських жіночих вишиванок! Будьте жіночнішими – одягайте вишиванку.

А я іду по світу в вишиванці

Встає над світом щире сонце вранці

І землю гріє променем ясним.

А я іду по світу в вишиванці.

Я – українка! І горджуся цим.

В нас обереги вишивають здавна.

Така традиція в народі прижилась.

Вона прадавня, вічна й дуже славна.

В культурі й до сьогодні збереглась.

Ані вікам, ні моді не здолати...

Вона в людському серці і в душі.

У ній любові, мрій, надій багато

І ти традиції забути не спіши.

Учень. Давайте завжди будемо пам'ятати: Якою би не була в кожного з нас доля, як би не склалися обставини життя, яким би не було становище в Україні та у світі, яка пора року не була би за вікнами наших осель, нас поважатимуть доти, доки ми поважатимемо самих себе, доки ми пам'ятатимемо про своє коріння і шануватимемо наші традиції!

Ведучий1: Хай у ваших оселях розквітне калина, оживуть птахи й квіти на полотнах! Ми з вами усі - українці, яких об'єднує у велику родину любов до пісні, до вишивки. до рідної України, яка потребує нашої відданості та любові.

Молитва за Україну